

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Чорна М.В., д-р екон. наук, проф.
Смольнякова Н.М., канд. екон. наук, проф.
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Подолання ризику технологічного відставання економіки України залежить від переходу до інноваційного розвитку, відновлення росту продуктивності праці, проведення реформ, спрямованих на розвиток людського капіталу. Економічне зростання неможливе без підготовки кваліфікованих спеціалістів, спроможних розробляти та змінювати технології, адаптуватись до нових умов праці, вміти швидко навчатись.

У підготовці інженерів пріоритетом є поглиблена природно-наукова та математична освіта і практико-орієнтована цільова підготовка з акцентом на розвиток таких професійних компетентностей випускників як здатність до проведення наукових досліджень та опанування сучасними технологіями. Однак, слід відзначити певний розрив між фундаментальною освітою та необхідними професійними компетентностями та навичками, яких потребують роботодавці. Така невідповідність спричиняє наступні проблеми якості підготовки здобувачів вищої освіти інженерних напрямів: недостатній рівень навичок самостійного аналізу науково-дослідних проєктів, вибору раціональних рішень, прогнозування їх можливих наслідків; недостатній рівень знань економічних факторів під час планування діяльності та її обґрунтування; відсутність здатності вести переговори, презентувати досягнуті результати.

Високий рівень професійної підготовки, здатність розробляти наукоємну продукцію за відсутності необхідної підготовки у сфері технологічного підприємництва блокують ефективне впровадження нових технологій в господарський оборот. Більшість проблем виведення інновацій на ринок пов'язані з відсутністю у випускників технічних напрямків підготовки підприємницьких компетентностей. Вони не в змозі: грамотно провести генерацію, відбір і реалізацію інноваційних ідей на основі портфельних матриць і дисконтованого грошового потоку; проаналізувати конкурентоспроможність і життєвий цикл продуктів; створити бізнес-структуру, спроможну реалізувати сучасні технології виробництва нових товарів (послуг), з наступним виходом з ними на ринок. Очевидно, що змінення цілей і

змісту професійної підготовки інженерів потребує формування якісно нових компетентностей, які дозволяють аналізувати затребуваність інноваційних ідей та проектів з точки зору їх соціально-економічних та організаційно-економічних можливостей їх реалізації. Роль економічної освіти у формуванні майбутнього спеціаліста, на нашу думку, має бути посилена. Ці завдання можна вирішити вивченням здобувачами не тільки «Економіки підприємства», передбаченої освітньою програмою підготовки інженерів, але й дисциплін: «Проектний аналіз», «Управління ризиками», «Управління конкурентоспроможністю», «Ефективність інноваційних рішень» тощо.

Практика економічної підготовки свідчить, що реалізувати такі завдання складно з наступних причин: політика випускових кафедр орієнтується виключно на професійну підготовку, результатом якої є відсутність конкретних економічних дисциплін, що відбивають специфіку галузевої економіки; значного зменшення кількості годин на вивчення економічних дисциплін; слабких міждисциплінарних зв'язків і відсутності системності навчання; відмови від включення у випускові кваліфікаційні роботи бакалаврів економічної складової (техніко-економічного обґрунтування, розрахунків економічної ефективності, витрат тощо) з технічних напрямів підготовки.

Ми вважаємо, що інноваційні перетворення в підготовці інженерно-технічних кадрів без виконання економічною підготовкою таких функцій як розвиваюча (підготовка до економічної діяльності з певним рівнем знань і вмінь), соціальна (економічна соціалізація випускників, включення в економічні відносини через економічну діяльність), виховна (формування економічного мислення та затребуваних ринком ділових якостей економічно вихованої особистості), не зможуть сформувати у здобувачів вищої освіти за інженерними спеціальностями компетентностей, відповідних сучасним вимогам. Економічна підготовка створить умови для багатопрофільної диференціації змісту навчання та підвищити конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Підвищення ефективності економічної підготовки інженерів за обмеженості навчальних годин є можливим за умов: розширення варіативної компоненти освітньо-професійних програм підготовки інженерів за рахунок економічних дисциплін; пропонування здобувачам спеціальних економічних дисциплін; впровадження форм і методів дистанційної освіти; розширення партнерства з випусковими кафедрами, які відповідають за підготовку інженерних спеціальностей для узгодження та змістовного оновлення освітніх програм.